

Uit de vereniging:

Blz. 2	De Natuur in!
Blz. 2	Vestingswerken Stevensweert
Blz. 4	Fietsfolder
Blz. 4	Themarondleiding 2011 werkgroep Dorpsgidsen Beesel
Blz. 4	Jaarprogramma IVN De Steilrand 2011
Blz. 5	Jaarprogramma Maas- en Swalmdal en MHVS 2011
Blz. 5	Wandelingen Swalmdalgidsen en kanotochten 2011

Overige artikelen:

Blz. 6	Excursie naar Dinant en kasteel Vêves
Blz. 8	Fietstocht Hemelvaartsdag 2 juni
Blz. 10	Het Indië-monument in Belfeld
Blz. 11	Kroniek van Swalmen, april, mei en juni 2011
Blz. 13	Dunningswerkzaamheden in bossen Swalmen
Blz. 14	Zal ich dich 'ns get zègke
Blz. 15	Ruzie tijdens de Belfeldse kermis in 1838
Blz. 16	Eiketske
Blz. 17	Uit de oude doos
Blz. 18	Uit het leven van onze voorouders
Blz. 19	Kringloup
Blz. 21	Oorlogsdagboek Christina Maria op het Roodt (7)
Blz. 23	Belvend van vruuger

Foto's aangeleverd door:

Hans Simons	blz. 2, 12, 13, 16
Archief MHVS	blz. 4, 17
Wim Rovers	blz. 17
Fons Nijssen	blz. 8, 9, 12
Tekeningen Cris Vries	blz. 14
Pentekening Piet van Buggenum	blz. 23, 24
Gemeentearchief Venlo	blz. 10
Henri Smeets	blz. 2, 3
Jos Killaars	blz. 6, 7
Jan Coopmans	blz. 11
Twan Ernst	blz. 15
archieff internet	blz. 5, 18
Els Janssen	blz. 19-21
G. Janssen	blz. 12
Hannie Janssen	blz. 13

UIT DE VERENIGING

DE NATUUR IN!

Op 22 mei j.l. is in aanwezigheid van onze voorzitter Toine Wuts, het fiets- en wandelboekje 'De Natuur in!' uitgereikt door dhr. IJff.

Plaats van handeling was 'in de natuur' nabij herberg de Bos.

Er worden twaalf natuurgebieden in en rond Swalmen en Roermond beschreven, en tevens vier parken en het landgoed Groenewoud.

Diverse Maasplassen, waaronder de Asseltse Plassen, worden met mooie foto's en uitgebreide tekst toegelicht.

Wilt u in het bezit komen van dit boekje? Het is verkrijgbaar bij de plaatselijke boekhandels.

EXCURSIE NAAR HET VESTINGSTADJE STEVENSWEERT

Stevensweert is rond 1980 drastisch opgeknapt. Een groot deel van de straten en de historische gebouwen in de kern is weer in ten dele middeleeuwse staat teruggebracht. De gerestaureerde vesting ademt weer een sfeer van vervlogen eeuwen: oude monumenten, de bestrating van klinkers en maaskeitjes, het authentieke model van de dorpspomp op de markt, de oude lantaarns en het originele vestingkanon dat bij speciale gelegenheden nog wordt gebruikt.

De geschiedenis van Stevensweert als vestingstad begint in 1633, gedurende de Tachtigjarige Oorlog. Nadat de Spanjaarden in 1632 zijn verdreven uit Limburg, zetten ze een jaar later de tegenaanval in. Dit leidt tot de bezetting van het strategisch gunstig gelegen Eiland in de Maas. De Spanjaarden veranderen Stevensweert in een vestingstad. Bij de bouw van de vestingwerken houden ze rekening met de uitvinding van het buskruit. Gemetselde muren bieden geen afdoende bescherming tegen de vuurkracht van de kanonnen. Brede dijken van aarde kunnen de kogels wel opvangen. Als gevolg hiervan wordt Stevensweert omgeven door aarden wallen, in tegenstelling tot bijvoorbeeld middeleeuwse vestingsteden die een stenen stadsmuur hebben.

Eind 19e eeuw zijn op veel plaatsen de oude verdedigingswerken afgebroken. Venlo, Roermond en ook Stevensweert zijn daar voorbeelden van.

In Stevensweert echter heeft men een geslaagde poging gedaan om een gedeelte van de vestingwallen weer te herstellen. In 2009 en 2010 zijn de werkzaamheden uitgevoerd en de oplevering daarvan heeft onlangs plaatsgevonden.

Getracht is om de vestingwerken zoveel mogelijk op de plek terug te leggen waar zij vroeger ook

gelegen hebben. Dat is gebeurd aan de hand van historisch kaartmateriaal. Dit kaartmateriaal lijkt behoorlijk betrouwbaar te zijn, wat blijkt uit het archeologisch onderzoek dat aan de reconstructie is vooraf gegaan.

Via het graven van proefsleuven is namelijk gekeken of in de ondergrond nog sporen van de oude vesting terug te vinden zijn. Hieruit bleek dat de vesting inderdaad zo goed als geheel op die plek heeft gelegen waar de gemeente Maasgouw nu de vestingwerken in oude glorie heeft hersteld. Samen met het stratenplan geven de

verdedigingswerken een goed voorbeeld van een vesting die in de 17e eeuw geheel volgens militaire eisen werd aangelegd.

Kortom, wellicht een mooi doel voor een kleine excursie. Dit houdt in een wandeling van ongeveer 1,5 uur onder leiding van een gids door de oude kern van Stevensweert en langs de gereconstrueerde verdedigingswerken. Bij voldoende belangstelling houden we die op zaterdagmiddag 15 oktober. Er kunnen maximaal 25 personen (per gids) aan deelnemen. U dient zich vooraf telefonisch aan te melden. We rijden met auto's en we kijken dat we de mensen die niet over vervoer beschikken bij iemand anders in de auto onderbrengen.

De kosten bedragen 7 euro. Betalen op de dag voor vertrek. Passagiers betalen de chauffeur 2,50 voor de rit en van de rest betalen we de gids en 1 euro is voor onvoorzien. Deelname in volgorde van binnenkomst. Vol = vol.

Bij aanmelding ontvangt u nadere informatie over plaats van vertrek en het tijdstip.

De excursie wordt aangeboden door de besturen van de MHVS en van Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal in samenwerking met de Vereniging voor Monumentencontact Midden-Limburg.

Voor info of aanmelding: 0475-502241 (Henri Smeets) of mailen: h_smeets@hotmail.com

FIETSFOLDER SWALMEN GEPRESENTEERD

Donderdag 1 september nam wethouder Gerard IJff de nieuwe fietsfolder van Swalmen in ontvangst uit handen van Har Geerlings. In deze folder staan naast een fietsroute enkele bijzondere bezienswaardigheden en handige adressen vermeld. De fietsroute gaat over het fietsknooppuntennetwerk. Ook de kern van Swalmen is voortaan aangesloten op de fietsknooppunten. De Swalmdalroute leidt door een afwisselend landschap met vele mooie uitzichten. Het Swalmdal telt vele rijks- en gemeentelijke monumenten waar u onderweg langskomt.

Het dorp Swalmen heeft een bijzonder aantrekkelijk landelijk karakter. Het dorpje Boukoul is rijk aan natuurschoon. Het pittoreske aanzicht van Asselt wordt bepaald door het Romaanse kerkje en het tegenover gelegen museum.

De route is vanuit elk knooppunt binnen de route te starten.

De Swalmdalroute is voor € 1,50 te koop bij alle vestigingen van VVV Midden-Limburg en bij VVV-folderservicepunt Van Heijster Kantoor/Boekado aan de Hoogstraat 11 te Swalmen.

De fietsfolder is een initiatief van het lokaal platform 'Swalmdal bereikbaar' in samenwerking met VVV Midden-Limburg en de gemeente Roermond.

Het platform 'Swalmdal bereikbaar' bestaat uit vertegenwoordigers van buurtverenigingen, de Milieu- en Heemkunde Vereniging, Democraten Swalmen en Ondernemers.

Inwoners van Swalmen kunnen met onderstaande tegoedbon een gratis fietsroutefolder afhalen bij VVV-folderservicepunt Van Heijster Kantoor / Boekado aan de Hoogstraat 11 te Swalmen. U kunt de tegoedbon kopiëren zodat u niet hoeft te knippen in dit blad.

Tegoedbon voor een gratis Knooppuntenfietsroute folder van Swalmen (t.w.v. 1,50).
Deze aanbieding geldt voor inwoners van Swalmen.

Adres:.....
Postcode:.....

Af te halen bij:
VVV-folderservicepunt Van Heijster Kantoor/Boekado aan de Hoogstraat 11 te Swalmen.

THEMARONDLEIDINGEN 2011 WERKGROEP DORPSGIDSSEN BEESEL

Zondag 9 oktober

Traditionele herfstwandeling 'ommetje door Beesel', vertrek om 10.00 uur Markt Beesel.

JAARPROGRAMMA I.V.N. DE STEILRAND 2011

Zondag 30 oktober

'Door bos en beemd', Schoolt-Rijkelse route, duur ca. 3,5 uur, start om 13.00 uur op de markt in Beesel.

JAARPROGRAMMA 2011

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen
(onder voorbehoud, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

9 oktober	Herfstwandeling i.s.m. IVN afdeling de Steilrand (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
15 oktober	Excursie vestingstadje Stevensweert
najaar	Hoogstamfruitbomen snoeicursus (MHVS)
25 oktober	Lezing over het leven van de boerin rond 1900 (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
29 oktober	Wandeling Nacht van de Nacht (MHVS)
5 november	Natuurdoedag (MHVS)
6 november	Genealogische contactdag (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
22 november	Lezing over gebruiken rond Sinterklaas (Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal)
26 november	Presentatie boek Zjwamer spreekwoorden en gezegdes (MHVS)
26 december	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit)

En verder..... het programma kan nog worden aangepast. En er staan (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Te zijner tijd komen we hier op terug.

WANDELINGEN SWALMDALGIDSEN EN KANOTOCHTEN 2011 (deze wandelingen en kanotochten worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis, nadere publicaties in 't Zjwaemke en 't Gazetje)

Woensdag 12 oktober, paddenstoelenwandeling voor kinderen in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur herberg de Bos, Bosstraat 115 Swalmen

Zondag 20 november, schemerwandeling in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 16.00 uur infobord Groenewoud Swalmen

Zondag 23 oktober, wildlife experience in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 17.00 uur herberg de Bos, Bosstraat 115 Swalmen

Zondag 11 december, winterwandeling in het Swalmdal met aansluitend snert en spek, duur 2,5 uur, vertrek 14.00 uur herberg de Bos, Bosstraat 115 Swalmen.

Woensdag 26 oktober, voor de kleintjes, Okkie de Eekhoorn in het Swalmdal, duur 2 uur, vertrek om 14.30 uur infobord Groenewoud Swalmen

EXCURSIE NAAR DINANT EN KASTEEL VÊVES

Lei Keiren

Op zondag 26 juni 2011 vond voor de 31e keer de jaarlijkse reis van de Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal plaats. Om 7.30 uur vertrok de bus vanaf het marktplein in Reuver richting Swalmen en Roermond waar de volgende deelnemers instapten richting Dinant.

Iedereen werd in de bus voorzien van uitgebreide informatie over deze dag. De reis verliep voorspoedig, zoals gepland mooi op tijd, en we werden getraakteerd op koffie/thee en een lekkere koek. Het was voor velen weer een jaarlijks weerzien, wat de gezelligheid bevorderde. Dit jaar gingen veel nieuwe leden en geïnteresseerden mee.

De weergoden waren ons de hele dag goed gezind en we vertrokken na de koffiepauze in cafetaria Les Canons richting Citadel, waar we vanaf 11.00 uur door een plaatselijke gids een rondleiding

kregen door het kasteel en het museum met veel informatie. In deze burcht waren loopgraven uit de Tweede Wereldoorlog nagebootst waar we doorheen liepen met het nodige vuurgevecht op de achtergrond. Van daaruit liepen we over een nagebootste, scheefgebouwde trap en een ruimte waardoor het evenwichtsorgaan van slag raakte en we moeite hadden om hier uit te komen. Het was voor de meesten geen alledaagse ervaring (maar wel leuk).

Dinant is een stad met 13.000 inwoners die ligt aan de rivier de Maas en bekend staat om haar koperlager. Dinant is ook bekend om de koekdenang, bij ons in de decembermaand een veelgevraagde lekkernij.

Er werd in de loop der jaren veel gestreden en is er veel verwoest in deze stad, ook wel om haar strategische ligging, aan een belangrijke handelsroute van Keulen naar Parijs.

Na 1865 was het geen militaire basis meer. De citadel werd gebouwd in de 11e eeuw en ligt 100 meter boven de stad.

Na de rondleiding was het tijd om de inwendige mens te sterken en af te dalen naar de stad, met bus, auto of gondellift of door 408 traptreden te tellen. Na een korte rondwandeling door de stad maakten we na de middagpauze een boottocht over de Maas naar Freyr en terug. Een prachtig landschap: natuur en rotspartijen gleden aan ons

voorbij, zelfs bergbeklimmers ontbraken er niet.

Bruingebrand van de zon arriveerden we na het passeren van de stuw na twee en een half uur weer in Dinant en reden van hieruit met de bus naar het kasteel 'Celles Vêves', de parel in de Ardennen, waar we ook weer een rondleiding genoten door een gids. Een kasteel met mooie gemeubileerde kamers. Hier ontdekte een houthakker in 1609 midden in een eik, die hij geveld had, het beeld van de Maagd Maria. Het werd hier naar dit kasteel gebracht. Dit beeldje veroorzaakte zoveel wonderen dat het een bedevaartsoord werd.

Na deze excursie namen we nog een korte koffiepauze in Celles, een klein dorpje op de heuvels, op korte afstand van het kasteel 'Vêves'.

Hier heeft zich in de Tweede Wereldoorlog het Ardennenoffensief afgespeeld. Als herinnering aan die afschuwelijke tijd staat hier nog een Duitse Panther tank die hier toen is achtergebleven. De liefhebbers konden hier nog de oude Romaanse kerk -de Sint-Hadelinuskerk- bekijken uit de 11e eeuw met daarin twee cryptes.

Hiermee kwam er een einde aan deze mooie interessante dag. Men ging vermoeid maar voldaan huiswaarts en verheugt zich weer op het komende jaar. Welke verrassende stad zal het dan weer worden.

Mogen we ook dit jaar weer de organisatoren Henri Smeets en Wiel Luys bedanken voor het mooie en boeiende dagprogramma.

FIETSTOCHT HEMELVAARTSDAG 2 JUNI 2011

Gerry Nijssen-Severens

Rond 10.00 uur starten, na een welkomstwoord van Herm Geraedts, ongeveer 65 deelnemers bij de kerk te Boukoul. Via Asenray en het bosgebied de Lüsekamp zullen we naar Herkenbosch fietsen. Er zal niet te snel gefietst worden, verzekert Herm ons.

Allereerst wordt er gestopt bij Zuidewijk Spick. Loe Giesen vertelt heel in het kort dat Zuidewijk Spick voor het eerst genoemd wordt in 1468, boerderij behorende bij de laathof Asselterhof, eigendom van de fam. Van den Griende (latere Van der Grintens/Océ). Enkele ophaalbruggen zijn in de loop van de tijd verdwenen en de grachten rondom zitten vol met vis. De ramen zijn in de loop van de tijd versmald en verbreed, maar dit is niet storend. Momenteel is de fam. Thissen woonachtig op deze hoeve.

Verder gaat het naar Asenray en Herkenbosch door Nationaal park de Meinweg. Aangekomen bij

kasteel Daelenbroeck in Herkenbosch vertelt Herm dat het kasteel in 1311 is gebouwd. Het kasteel is aangevallen en overgegeven aan de Spanjaarden, in brand gestoken en de aanwezige mensen werden vermoord. De opvolgers strijden om de erfenis. In 1707 wordt dhr. Van Palland de kasteelheer en gaat in de voorburcht wonen.

In 1972 wordt het kasteel verkocht en in 1992 nogmaals, nu aan dhr. Dolmans. Deze wil aan de kelders een nieuwe functie geven.

Wiel Luys vult het verhaal aan en vraagt of iemand weet waarom er vroeger op deze plaats een kasteel is gebouwd. Het is een moerasgebied. De plek is geschikt om het verkeer vanuit het zuiden richting Roermond te controleren en tol te heffen.

We fietsen naar St. Odiliënberg en Vlodrop, en stoppen bij het kasteel 'Het Steenen Huys'. Het dateert uit 1290 maar is in 1645 afgebrand; het

was in die tijd van hout gemaakt. Daarna wordt het herbouwd van steen en 't Steenhuis genoemd. In 1664 zijn ze klaar met de bouw. De gracht is gedempt en er komt een boerderij bij. Eerder waren er het gemeentehuis, een klooster en een lagere school in gevestigd. Nu is het particulier bezit en biedt het onderdak aan een drukkerij/uitgeverij.

Via Paarlo gaat het naar kasteel Frymerson in Ambt Montfort (= vrij van moeras), vertelt Herm. Het heeft een 14e eeuwse bouw. Van dit kasteel rest alleen nog een ronde toren, die in de negen-

tiende eeuw werd gerestaureerd. Tegen de toren is een klein huis gebouwd. Het geheel bevindt zich in het park van het huidige negentiende-eeuwse kasteel. Aangezien het particulier bezit is, zien we alles vanaf een afstand.

We fietsen nu naar de prins Bernhardmolen, gelegen in de buurtschap Waterschei tussen de dorpen Melick en Herkenbosch.

Oorspronkelijk is deze standerdmolen uit 1881; in 1945 opgeblazen door de Duitsers en in 2001, na restauratie, is de molen weer geopend. Hier stoppen we voor het eten van een boterham of kiezen iets van de aanwezige lunchkaart.

Na deze welverdiende pauze fietsen we naar de IJzeren Rijn. Aanvankelijk was het de bedoeling een kanaal aan te leggen. Later gaf men de voorkeur aan een spoorlijn, vandaar de naam 'IJzeren Rijn'. De bouw van de IJzeren Rijn is in 1869 gestart. In 1879 is de spoorlijn in gebruik genomen. In het begin reden er veel treinen op de lijn vanuit Roermond naar Duitsland, maar met de jaren nam het gebruik af. Primair was de IJzeren Rijn een spoorlijn voor goederenvervoer.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog sloot Nederland onder verwijzing naar zijn neutraliteit de IJzeren Rijn voor militaire transporten. Duitsland bouwde daarop tussen 1915 en 1917 de Montzenroute die om het zuidelijkste gedeelte van Nederland heen loopt. Na de Tweede Wereldoorlog nam het belang van de IJzeren Rijn verder af. In 1953 werd het grensoverschrijdende personenvervoer beëindigd en vanaf 1958 werd het traject tussen Rheydt en Roermond van twee naar een spoor teruggebracht, vertelt Toine Wuts.

Het goederenvervoer op het traject tussen Dalheim en Roermond werd in 1992 beëindigd. België wil dat de IJzeren Rijn wordt gereactiveerd. Het verzoek vloeit voort uit de toenemende hoeveelheid goederen die vervoerd moet worden tussen de Antwerpse haven en het Duitse Ruhrgebied. Deze route heeft echter capaciteitsgebrek en kent een aantal steile hellingen, zodat het moeilijk is lange en zware treinen te laten rijden. Het sterkste argument van Nederland om de spoorlijn niet opnieuw in gebruik te nemen is het feit dat de spoorlijn door natuurgebied De Meinweg loopt.

Op 4 maart 2011 wordt bekend dat er een werkgroep opgericht wordt om het spoor weer te gebruiken. Hierin zullen Vlaamse, Nederlandse en Duitse medewerkers zitting nemen. De Europese Commissie komt voor eind juni met voorstellen om de patstelling tussen Nederland en België over de IJzeren Rijn te doorbreken. Zelfs voorzitter José Manuel Barroso van de Europese Commissie heeft zich ermee bemoeid. Daar de Duitse regering niet meewerkt aan het opnieuw in gebruik nemen van deze oude, deels vervallen railverbinding tussen het Duitse Ruhrgebied en Antwerpen, is de IJzeren Rijn de eerstkomende twintig jaar van de baan. Momenteel gebruikt de natuur de IJzeren Rijn (bv. slangen).

Daarna fietsen we terug richting Swalmen, Boukoul. Maar eerst wordt Har Houben geholpen die plots een kapotte achterband heeft. Nadat deze geplakt is, wordt de mooie fietstocht rond half drie afgesloten op het terras van café Soranus te Boukoul.

HET INDIE-MONUMENT IN BELFELD

Jan Coopmans

Aan de Irenelaan in Belfeld, tussen de Kerkstraat en de Schoolstraat, staat midden in het Burgemeester Harbersplantsoen voor de kerk een standbeeld als oorlogsmonument. Het is een natuurgetrouw beeld in grijze kunststeen. Het ontwerp van het beeld en de andere reliëfs werden in klei gemaakt door de Tegelse kunstenaar Hub Hendriks, die leefde van 1928 tot 1997 en bekend stond als beeldhouwer, keramist en tekenaar. Hij was een leerling van o.a. Albert

Meertens, Charles Eyck en Charles Vos. Bij zijn oom Coen Schroembges, die in Belfeld een betonfabriek had, werden van gips dikke verstevigde en deelbare mallen gemaakt om het kleimodel heen. Daarna werd met een mengsel van gemalen natuursteen en cement in de holte een afgietsel gemaakt. Als alles goed uit de vorm kwam, werden alle vlakken en details door Hub Hendriks waar nodig bijgewerkt, tot het juiste resultaat verkregen was.

Het monument

De voorstelling bestaat uit twee soldatenfiguren, staande voor enkele palmbomen. Een stervende soldaat met ontbloot bovenlijf ligt in de armen van zijn strijdkameraad. Het beeld is geplaatst op een vierkant voetstuk dat enigszins taps naar boven toeloopt. Aan de voorzijde is het voorzien van een helm met zwaard en palmtak, terwijl de

andere drie zijden zijn voorzien van het Gemeentewapen van Belfeld, het Provinciewapen van Limburg en het Rijkswapen van Nederland. Het geheel is 360 cm hoog, 60 cm breed en 60 cm diep.

Op het voetstuk staat de tekst: **P.A. PEETERS, M.J. SMEETS, P.H. PEULEN**

Daaronder staat: **ZIJ STREDEN VOOR ORDE EN VREDE.**

Het waren met name: Peter Antonius Peeters, gesneuveld in 1947 te Madjene op Celebes, 25 jaar oud;

Martinus Johannes Smeets, gesneuveld in 1948 te Sukaati op West-Java, 22 jaar oud; Peter Hermanus Peulen, gesneuveld in 1949 te Padang op West-Sumatra, 23 jaar oud.

Het monument werd opgericht ter nagedachtenis aan deze drie militairen uit Belfeld, die tijdens de zgn. politioele acties in het voormalige Nederlands-Indië zijn omgekomen. Vanuit Belfeld werden in totaal 31 soldaten uitgezonden naar voormalig Nederlands-Indië.

Initiatief en onthulling

Het initiatief daartoe werd genomen door de vereniging van 'Oud-Indiëvaarders'. Dit waren allemaal Belfeldenaren, die behouden waren teruggekeerd van overzee. Enkele jaren na hun terugkeer, kregen zij het idee om een monument op te richten. Omdat het financieel niet mogelijk was om een echt beeldhouwwerk te laten maken, werd besloten om een goedkoper alternatief toe te passen. Tijdens het maken van het beeld, waren altijd veel leden van de 'Oud-Indiëvaarders' belangstellend aanwezig in de werkplaats van Schroembges aan de Schoolstraat. Daar werden door hen dan ook veel belevenissen uit Indië verteld.

De onthulling was op 11 april 1953 door de echtgenote van de toenmalige Burgemeester, Mevrouw A. van Rijckevorsel-Keunen. Hierbij was ook Coen Schroembges aanwezig, hij overleed ongeveer een jaar later vrij plotseling op 48-jarige leeftijd. Het geheel werd opgeluisterd door de 'Limburgse Jagers' en het Regionale Peloton van de Nationale Reserve.

Onderhoud

Omdat het beeld in slechte staat verkeerde door scheurvorming werd het in 2006-2007 gerenoveerd o.l.v. Adviesburo de Vaal b.v. uit Hoevelaken. Elk jaar vóór 4 mei vindt altijd onderhoud plaats door het Jeugd Rode Kruis van Belfeld.

Bij de jaarlijkse Dodenherdenking op 4 mei worden rond het standbeeld alle Belfeldse mensen herdacht die door oorlogshandelingen omgekomen zijn.

Aan deze ceremonie wordt deelgenomen door de 'Broederschap Sint Urbanus', die zorgt voor het halfstok hijsen en het strijken van de Nederlandse vlag onder tromgeroffel, een trompetspeler van de Harmonie 'Kunst na Arbeid', die de 'Last Post' blaast, de plaatselijke geestelijkheid die een gebed uitsprekt, een Belfelds koor dat enige koralen en het 'Wilhelmus' zingt, leden van de 'Bond van Wapenbroeders' zorgen voor een kranslegging en tot slot wordt een toespraak gehouden door een vertegenwoordiger van het Gemeentebestuur van Venlo, die ook een krans legt. Naast vele Belfeldenaren is ook altijd een delegatie van het Belfeldse Rode Kruis aanwezig.

Bronnen: o.a.

Oorlogsmonumenten in Nederland', Regionaal Historisch Centrum Limburg,
Interview met fam. Schrombges, Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie,
Foto kunstenaar: Gemeente Archief Venlo
Foto standbeeld: eigen collectie

KRONIEK VAN SWALMEN, april, mei en juni 2011

Johanna Cox-Geraedts
Riky Simons-Julicher

April

1. Het WegWijzerloket in Swalmen voor mensen met vragen over wonen, welzijn en zorg is met ingang van vandaag gesloten. Swalmenaren met vragen op dit terrein moeten voortaan naar Roermond.

2. In De Mert vindt op initiatief van de MHVS een lezing over en de presentatie van het boek '30.000 evacués, Limburg en Friesland verbonden door de oorlog' plaats door schrijver Eddy van der Noord.

3. Het folkloristisch en cultuurhistorisch museum Asselt opent het nieuwe seizoen met

een speciale tentoonstelling rond het thema: Van vuistbijl tot Zwitsers zakmes.

11. Bronsgieterij Sillen produceert in opdracht van de stichting Nationaal Indië-monument 53 nieuwe plaquettes na de roof daarvan in stadspark Hattem in december vorig jaar. De 176 overige bronzen platen worden aangepast, zodat dieven die niet meer met een breekijzer kunnen verwijderen.

14. Basisschool de Octopus opent het grootste Zoneparc van Nederland. Dit bijzondere schoolplein, een cadeau van Van Houtum Papier B.V., bestaat uit een chill-, game- en sportzone -aan-

gegeven door duidelijke kleurmarkeringen draagt bij aan de ontwikkeling van vaardigheden op sport- en spelgebied.

21. De door Staatssecretaris Henk Bleker aangekondigde bezuinigingsmaatregelen voor natuurbeheer zullen volgens Milieufederatiedirecteur en voormalig MHVS-voorzitter Hans Heijnen tot gevolg hebben dat nieuwe natuurgebieden en robuuste verbindingzones niet meer gerealiseerd gaan worden met gevolgen voor kwetsbare soorten als adder en nachtegaal.

15. Ook dit jaar kunnen tuinliefhebbers weer regelmatig terecht in de Parkhof van Jos en Margriet Hodselmans aan de Beeselseweg in Swalmen. Vandaag voor de eerste keer in het nieuwe tuinseizoen.

Mei

1. Zwembad De Bosberg opent het seizoen met de feestelijke ingebruikname van een nieuwe speeltuin. Voor de eerste 50 kinderen is er een extra attentie in de vorm van een T-shirt.

15. Een honderdjarige in Swalmen! In zorgcentrum Jan Baptist wordt mevrouw Tina Smeets-Spee een receptie aangeboden. Gisteren al kreeg ze bezoek van burgemeester Van Beers.

21. Van de Swalmer kunstenaar Cris Vries (66) verschijnt 'Schilderen met woorden', een boek met foto's van zijn kunstwerken en zijn nieuwe uitdaging: gedichten.

25. Van Houtum Papier mag zich voor de vierde keer op rij officieel rekenen tot de best geleide organisaties binnen het midden- en grootbedrijf en daarom het predicaat van gold member voeren.

Juni

2. De Hemelvaartsdagfietstocht van de beide Heemkundeverenigingen voert de ongeveer 65 deelnemers dit jaar door natuurgebieden en langs landgoederen in het Roerdal.

12. Peter Trepels (59) is maar liefst vijftig jaar actief als misdienaar. In de Lambertuskerk wordt dit feit herdacht tijdens en na de plechtige hoog mis.

12. Voormalig Café de Bos heet tegenwoordig Herberg de Bos. Naast het historische pand uit 1847 zijn nu een nieuw groot zonneterras en een fraaie speeltuin in gebruik genomen.

14 t/m 17. Gemengd koor A Cappella organiseert voor de 25e en tevens laatste keer de Wandel4-daagse in de mooie omgeving van Swalmen. Op de laatste dag is er een bijzondere jubileumroute door het oude wandelpark bij het zwembad.

De kroniek van Beesel, Belfeld en Reuver (de jaren 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010) verschijnt binnenkort op de website van Heemkundevereniging Maas-en Swalmdal.

DUNNINGSWERKZAAMHEDEN IN BOSSEN SWALMEN

Vanaf half september 2011 tot uiterlijk 15 maart 2012 voert de Gemeente Roermond in samenwerking met Bosgroep Zuid-Nederland werkzaamheden uit in de gemeentelijke bossen.

Het betreft de gebieden 'De Bosberg, Wandelpark en Bisschopskamp' in Swalmen. De werkzaamheden zijn gericht op het vergroten van de natuurwaarden en belevingswaarde voor bezoekers. In totaal wordt circa 150 hectare bos gedund. Een aantal stukken bos wordt gekapt en later ingeplant met andere boomsoorten.

Bij 'dunnen' worden bomen verwijderd zodat andere bomen de ruimte krijgen verder te groeien. De dunning zorgt ervoor dat meer boomsoorten de kans krijgen het kronendak te bereiken en de struiklaag van het bos zich beter kan ontwikkelen. Dit komt de soortenrijkdom ten goede en zorgt tevens ervoor dat het bos aantrekkelijker uit komt te zien. Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt gewerkt volgens de Gedragscode zorgvuldig bosbeheer. Door te werken volgens deze code worden bijvoorbeeld roofvogelnesten, spechten(nest)bomen, mierennesten, holen en zeldzame flora ontzien. Vlak voordat de uitvoering van werkzaamheden start, worden de percelen geïnventariseerd op aanwezigheid van bijzondere soorten, zodat

deze bij de uitvoering kunnen worden gespaard. De werkzaamheden vinden, in verband met het broedseizoen, plaats vóór 15 maart 2012.

Bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt de gemeente de komende jaren ondersteund door Bosgroep Zuid-Nederland, een coöperatie van bos- en natuureigenaren. Om het gemeentelijke eigendom van bos- en natuurterreinen structureel te kunnen beheren sluit de gemeente een raamovereenkomst af met de bosgroep. De basis hiervoor vormt een volledig geactualiseerd beheerplan.

Op 22 augustus 2011 heeft in café-harmoniezaal Soranus, Boven Boukoul 17, een informatieavond plaatsgevonden over de dunningswerkzaamheden. Tijdens deze avond vond de ondertekening plaats van de raamovereenkomst door wethouder IJff en directeur van de bosgroep, de heer De Wit.

ZAL ICH DICH 'NS GET ZÈGKE

Komend najaar verschijnt een boek vol 'Zjwamer sjpraekwäörd en gezèkdes' van de hand van Harie van Buggenum. Op de van hem bekende speelse wijze behandelt hij tal van spreekwoorden en uitdrukkingen, die hij na het verschijnen van het Zjwaams Waordeboek verzamelde. Het boek wordt verluchtigd met tekeningen van Cris Vries. Nu alvast een voorproefje. In deze Biejeingezeumerd vindt u als los inlegvel het inschrijfformulier om in het bezit te komen van deze uitgave.

Dao kump de **aap** oette moew. Oet eine moew kump gënne aap, want dao zit d'r nootj eine in. Det kan ouch neet; zónne moew is dao vööl te sjmaal veur. Dao zin ouch gevälle bekènd det de aap te groot is. Wen det gezag waert, den waert daomit bedoeld det de waarheid aant leech kump. Eine aap haet dao nieks mit vandoon.

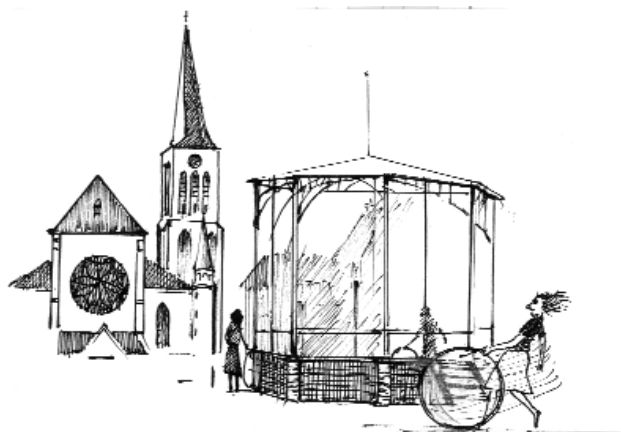
Det is ei richtig **Betje** behej. Manskaerels heite nootj Betje en kónne den ouch gei Betje behej zin. Vrouluuj die neet Bet heite, kónne det aevgood zin, ómdet die allein mer erg drök van aard hove te zin óm dae naam waerd te zin. Die make daobiej gaer vööl meriel, en meuje zich everal mit, ouch es 't häör neet angeit. Häöre veur-naam sjeelt daobiej gèn ról.

'ne **Doezjendpoot** zin. Eine doezjendpoot haet vööl peut, mer doezjend zin 't d'r neet. Dao höbbe ze zich aan versjat, wie ze dae naam bedach höbbe. Wen eine miens zo genump waert, den haet dae eigelik van vreuger oet veer peut, twee veur en twee achter. Det is zo gebroekelik bie get waat haer haet. Biej eine miens is det verangerd wie d'r zich aangewènd haet óm rechop te loupe. Daodoor haaj d'r opèns de achterpeut ónger zich enne veurpeut opziej. Det waas henjig, wen d'r get wól pakke. Eine dae geleerd haet óm zien veurpeut good te gebroeke, kan vanalles, en zo-emes waert den doezjendpoot genump.

Nao de **filisteine** gaon. Eine dae nao de filisteine geit, dae haet ei probleem. Die zin jaore geleje al oetgesjtórve. De tied det die nag besjtónge, is al zolang haer, det ze doe in Egipte nag farao's haje. Toch geit ouch op vandaag nag vööl nao de filisteine. Dao waert nieks haer oetgeveurd, mer dao bedoelle ze apparate en gereidsjappe mit die zodanig kepot gaon det 't zich neet meer loont óm ze te make. Die zin den nao de filisteine, terwiel det ze dao net zó good ein anger oetgesjtórve volk veur haje kónne gebroeke.

Haantje de veurste sjepe. Det is ein gedraag waat bieje eine haan pas, want dae heurt everal veurop te gaon. Dit kan aevel gei sjepe genump waere, want gewoenlik waert dao serieus haer gesjtreef. Dök kumps se miense taenge die ouch altied perbere veuraan te kómme, egaal waat det kos. Zón figure perbere den haantje de veurste te sjepe. 't Hoof neet altied persee te lökke. Van zo-eine waert gezag det dae bieje de pinke is. Dit is neet allein veur eine haan weggelag, want ouch hoonder en vrouluuj kónne haantje de veurste zin.

Reipe óm 't **kios**. Reipe zitte óm ei vaat of óm ein kuup. Die reipe zin aevel neet erg gesjik óm mit te reipe. Ein velg van ei fietseraad is dao gesjikder veur. Den höbs se onnag ei klöppelke neudig óm dae reip aant loupe te haje. Dao kóns se dich den te barste achter renne, veural es se det mit hert en zeel duis. Kinjer hele zich dao vreuger nagal èns mit bezig, mer wen die óngerein aant misselikke wore of zich vervaelde, den waerde die ouch dök de sjtraot op gesjtuurd mit 't gezèkde: gank mer reipe óm 't kios. Det sjtóng vreuger oppe mert, mer dao hoofdes se neet persee haer te gaon, want es se óngere veut oet woors, waas 't good, en zo kós se det ouch zègke taenge eine dae gaar gënne reip haaj.

RUZIE TIJDENS DE BELFELDSE KERMIS IN 1838

Thei Derks

De vrienden Willem Houzen, Leonard Derks en Jan Wolters, alle drie akkerlieden, kregen op 13 oktober 1838 een dagvaarding van het parket te Roermond. Zij moesten op 23 oktober 1838 's morgens om half negen verschijnen voor de Correctionele Regtbank (Paleis van Justitie van Roermond). Hen werd ten laste gelegd dat zij op zondag 30 september 1838 Leonardus Gurée, kleermaker te Tegelen, hadden geslagen en gestoten. Daarbij had Leonard Derks de kledingstukken van Gurée verscheurd. De dagvaarding was bij alle drie persoonlijk aan huis afgegeven: bij Willem Houzen aan de stiefmoeder, bij Leonard Derks aan de vader en bij Jan Wolters aan de moeder.

Het voorval

Op kermiszondag 30-9-1838 ontstond er ruzie tussen jonge mensen uit Belfeld en Tegelen nadat zij al een behoorlijke pot bier hadden gedronken. Aanleiding tot het opstootje was dat Jan Wolters vroeg in de avond aan de voordeur van de familie Beelen bepist werd door Leonard Gurée, oud zesentwintig jaar.

Tegen half tien verliet Jan Wolters, met zijn vrienden Leonard Derks en Willem Houzen, het dorp en zij begaven zich richting de Mergelstraat om daar nog een pot bier te drinken. Onderweg liepen zij een groep Tegelenaren die op weg waren naar huis tegen het lijf. In deze groep bevonden zich o.a. Leonard Gurée, Theodoor Janssen en Gerardus Rogg. Alle drie waren zij pannembakkergezellen.

In dronken toestand viel Leonard Gurée de landman Leonard Derks lastig. Deze was hier niet van gediend en smet hem op de grond. Er ontstond een ruzie waarbij, volgens Leonard Gurée, Willem Houzen hem een stoot op de borst had gegeven. Ook Leonard Derks trof hem enkele keren met een stoot. Vervolgens verscheurde Leonard Derks hem ook nog zijn broek en vest (Leonard Derks getuigde voor de burgemeester dat het zo erg niet was en dat hij hem alleen voor de grond had gestoten).

Jammer genoeg moest Leonard Gurée toezien dat bij het helder maanlicht verschillende getuigen stiekem de plaats van onheil verlieten om maar niet getuige hoeven te zijn van het voorval. De volgende dag legde Leonard Gurée het gebeuren voor aan de burgemeester van Belfeld en verzocht hem om proces-verbaal op te maken.

Naar aanleiding van dit proces-verbaal schreef de burgemeester een pleidooi gericht aan het gerecht in Roermond ten gunste van de Belfeldenaren. Van te voren had hij zich echter laten informeren bij veldwachter Paulus Siegburg. Deze verklaarde dat Leonard Gurée de belhamel en onruststoker was geweest. Het schijnt dat hij met zijn gezelschap, bestaande uit tien à twaalf man, in de avond naar de Belfeldenaren had geroepen: "Wij bescheiten die van Belfeld". Maar hierdoor ontstond onder de Belfeldenaren geen twist of enig krakeel. De burgemeester liet verder weten dat de personen uit Belfeld geen ruzie zochten en zelfs vredelievend waren. Toch kon hij wel begrijpen dat de bepisser zich verweerde.

Helaas is er geen uitspraak van het gerecht in het archief gevonden over deze twist tussen personen uit Belfeld en Tegelen.

(RCHL Maastricht: Rechtbank voor de eerste aanleg; Inv. Nr. 08.001, 1731. Dos 171)
(met dank aan W. Hoezen voor het achterhalen van het archiefstuk).

Eiketske (kinjerversje)

**Waat kèns doe toch leuk zitte;
mit ein lekker neutje
in dien veurste peutje.**

**Waat kèns doe toch hel renne;
van boom toet boom door de bós,
kump d'r döks 'ne havik of 'ne sjlumme vós?**

**Waat höbs doe eine sjone sjtert;
dao kèns se fein mit sjture
en daodoor höbs se ouch gèn las
van leeg temperature.**

**Waat kèns doe toch good klumme;
gans toet op de hoogste tak,
en es se óm de boom haer drejs
krieg nemes dich gepak.**

**En.. waat kèns doe toch leuk zitte
mit in dien peutje
'n lekker neutje.**

Riky

UIT DE OUDE DOOS

In ons blad 2011-2 zagen we een foto van Piet Rovers (gestuurd door Wim Rovers uit Reuver) welke is gemaakt voor de fabriek waar hij werkte (voor de Duitsers) in Kaldenkirchen in 1944.

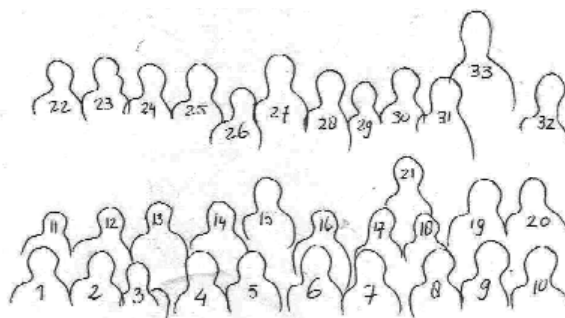
Dit zijn de ontbrekende namen (met nog twee onbekenden), ontvangen van Wim:

- 01. Baer Franssen (van Keun)
- 02. Piet Vervoort, Belfeld
- 03. nog onbekend
- 04. Michel Dahmen ??
- 05. Sjeng Vervoort, Belfeld
- 06. Thei Beijers, Belfeld
- 07. Herm Beijers, Belfeld

- 08. Harie Verstappen
- 09. ? Simons (de Sjaopmöts)
- 10. Wim Verstappen
- 11. nog onbekend
- 12. Piet Rovers
- 14. Frits Witjens

Onze foto voor deze Biejeingezeumerd stamt uit midden jaren zeventig van de vorige eeuw. We zien de 1e klas van juf Gerrie van Duin-Neelen van de Lambertusschool. Wie helpt ons de namen compleet te maken?

UIT HET LEVEN VAN ONZE VOOROUDERS

Harrie van Buggenum

Hendrik Tilmans verklaart dat hij twee jaar geleden het been van de vrouw van Willem Smeets heeft genezen, waarvoor Smeets hem tien pattacons zou betalen. Tilmans verzoekt het gerecht om Smeets te gelasten zijn schuld te voldoen.

23 maart 1745

Aen den Eersame Gerichte der heerlijkheit Swalmen.

Vertoont reverentelijck (met ontzag) Hendrik Tilmans chirurgijn ende naerichter (berichtgever) in het

overquartier van Gelderland, hoe dat hij over twee jaeren in de eerste qualiteit geneesen hebbende den beenbreuk van de huijsvrouw van Willem Smeets inwoonder alhier, waarvoor den voorn(oemden) Smeets, volgens mondelinge accoord in presentie van getuijgen gemaect aen den suppl(iant) (indiener van verzoekschrift) heeft beloofd te betaelen thien patt(acons), tot welckers betaelinge, aengesien meenigvuldige ten dijen eijnde gedaene aenmaeningen tot data deser niet en siende te geraecken, wordt den suppl(iant) geurgeert de middelen van rechten te gebruijcken ende dijen volgens hem te keeren tot deson Eersamen Gerichte.

Seer gedienstelijck versoeckende van aen den voorn(oemde) Willem Smeets te belasten en

soo noodigh, bij vonnis te condemneeren(veroordelen) van aen den suppl(iant) binnen eenen corten peremptoiren (beslissende) termijn de voorn(oemde) veraccordeerde thien patt(acons) op te leggen ende te betaelen cum expensis dit doende J.H.Barbers.

(R.H.C.L. Maastricht: Schepenbank. Swalmen: 01.010. inv. nr.56)

KRINGLOUP

Els Janssen-van Avesaath

Ich maag 'ns gaer nao de kringloupwinkel gaon. Veur mienne hobbie volkssjiljere bön ich altied op zeuk nao houte kiskes, deenblajer en anger dinger die besjiljerd kènne waere. Veur 'ne habbekrats kèns se dao döks sjoon aaj dinger oppe kop tikke die se mit get meutje en fantezie weer ein tweede laeve gufs.

Aan de lèste keer det ich d'r gewaes bön, dink ich nag mit vööl plezeer truuk. Mienne druim waerde wörkelikheid, ich bön d'r toen sjnachs gewaes en gans allein. Waat meint geur, det waas ein fees! Aevel neet drek wie ich binne kwoom, ich kreeg se medeim óm die ore. Veuraan sjtóng ein

ziekkehoesbèd, det grauwelde en greekke op zie bès: 'Kóns se ós noe ouch sjnachs nag neet mit rös laote?' 't Sjtóng get door de kneen gezak en kuumde, kraakde en piepde. D'r naeve sjtóng 'ne twiefeleer van eine maeter twintjig breid. Det zag: 'Ligk neet zo te zanikke man, euverdaag es 't drök is, loestert gei miens nao ós, noe kónne veur ós verhaol eindelijk 'ns kwiet.' 't Ziekkehoesbèd sjnóekde èns en d'n twiefeleer kreeg kómpassie: 'Kóm op jóng, zèk 'ns waat dich zo kwaelt.' 't Bèd begós te vertèlle: "t Zin de lèste waeke zjwaor tieje veur mich gewaes. Mienne meneer woor op 't lès bèdlegerig. Alles mós op bèd gebeure. Wasse, aete en oppe pan zitte,

ómhoog mit dae ganse hanjel en den weer ómleeg, mien kneen doon d'r nag pien van. Oeteindelik is d'r gesjtórve en det duit mich nag leid.' 'Tomme nag aan toe,' zag d'n twiefeleer,' den höb ich aevel gebóf. Mienne eigeneer wirkde toes oppe boerehaof. Ze dachte det d'r nootj meer aan de vrouw zól kómme. Dae brach mich toch 'n jónk knap sjtök mit nao hoes! Doe sjnaps natuurlik waal det ich neet meer dougde, ich woor te sjmaal. Wie mienne bèdbaom 't begoof, mós ich plaats make veur ein breid bèd. Gluif mich mer, ich höb dök rooj ore gehad en sjmorges sjaamde ich mich waal èns es zón klein raos kantje bukske nag om mienne bèdsjtumpel hóng.'

Ein klein verlaege kinjerbèdje begós häöskes te vertèlle: 'Kiek èns waat ein net blauw ingelke op mien voteinj is gesjiljerd. Ich bön altied good gewaes veur mien kiendjes. Ich höb gein sjpiele aane ziekantj mer mien kiendjes loge waal altied zalig oette trèk te sjlaope. Mien metreske waas mit lekker rukend zeegraas gevöld. De wichskes haje nootj las van allergieje en ónger det gael daekske, mit die aendjes d'rop, heel ich ze lekker werm. De mam haaj oppe laekskes diezelfde aendjes geberduurd mit oranje sjplitziej. Det kleurke sjtook zo sjoon aaf bieje 't gael.'

Ich wanjelde wiejer. Op 'ne aje praos mit rooj floere bekleijing loog 'n sjoon grote, rónj doos. D'n dèksel waas mit klein laere reemkes vasgemaak en d'r zoot 'n lank hingseel aan. De doos waas zjwart beklèdj en blónk zaach in de sjittering van 't maonleech, det binnesjeen door de rame. Ich maakde ze aop en d'r kwoom 'ne deftige, hoge ziej hood te veursjen. Dae begós medeim op bekakde toon te sjpraeke. Nondedjuu, waat woor mich det eine verwaande kwas, 'ne grotere sjtiets haaj ich nag neet eder gezeen. Dae begós mich drek op te sjöppe: 'Ich, ich bön van adel, mienne koetseer woonde op 't kesjteel in 't koetshoes. Biej alle deftige aangelaenghede mós ich aantraeje mit paerd en wage en mitte graof rónjkoetsje. Veur haje altied vööl bekieks. Ich sjtóng d'r den ouch altied verzorg op want mien haor waerde regelmatig gebórsteld en in medel gekeimp. Det wore nag èns tieje! Mós se mich noe 'ns bekieke, sjandalig! Zóls se zeen det d'r dalik ein of angere gek kump dae mich köp veur vastelaovindj, ich mótt d'r neet aan dinke. De kaje sjuver löp mich euver de kop.'

In 'ne hook hónge de lèste vastelaoveskleijer te sjpiktakele wie ze d'n hood heurde: 'Doot dem de dèksel mer rap oppe naas, det zal 'm lere. Vastelaovindj is 't sjoonste fees waat 't guf, drie daag laote veur 'm gaon. Veur laeve ós den sjentig oet en mit asgoonsdig zin veur zo meug det veur d'r nieks óm gaeve óm weer ein jaor de kleijerkis in te gaon óm oet te röste. Adel sjtörf oet, mer vastelaovindj kump altied weer truuk! Zo, det 't!' De kleijer wore bliej det ze häöre kal kwiet wore, det gesjtiets van dae sjtómme, sjtiève hood. Waat wis dae noe van feesviere, nieks toch! De hood heel van sjrik de klep toe.

'Adel, adel, waat meint dae hood zich waal. Nieks adel, geleend waas d'r, de koetseer kós gaarot geine eigese hood betale.' Ein klein aad gries bóntjmentjelke mit ein zjwart astrakan kraegske protestjeerde mit hoog sjtumke: 'Ich woor van richtige hoge kómaaf! Mien mevrouw de graovin, det woor pas ein sjtaats miens! Altied good veur 't perseneel en meistentieds kóntent mit alle werk waat d'r gedaon waerde. Ze haaj ein groot hert en kós ouch nag get misse veur 'ne erme miens. Mit hoog daag haaj ich ouch nag zón vuske óm d'n hals en 'n biejpasende bóntjmöts op. Det vuske höbbe de dames hiej örges anders neergehange. Dao bön ich gaarot neet rouwig óm. Det vuske waas 'ne verrèkkeling, zo vals es de nete. Wen 'm get neet gaajde, beet d'r mich inne nek en mit die giftige zjwarte krelkes kós d'r mich zo richtig lillik aankieke. Ich heel mich den keduuk toet zien króm zin euver woor. Waat ich 'm eigelik gedaon haaj, sjanpde ich neet gans, mesjien woor 't geweun zienne valse aard!'

Biej de trap nao ónger waas d'r ein duchtig sjpiktakele aanne gang. De tasse en sjuttelkes sjtóng te rieje oppe sjaper. Ein vrek, opgesjaote skeet-

baord waas euver de läön vanne trap ómleeg gesoes en 't haaj neet vööl gesjiljd of 't waas mit zien gans höbbe en haje inne porseleinwinkel gedónderd. 'ne Aje kas mit sjoon oetgesjtaoke houtwerk klaagde zienne nood: 'De jeug van taengewoerdig haet geine sjtrank meer veur aaj luuj. Veur zin de ginnerasie die Nederlandj nao d'n oorlog weer opgeboewd haet. Die jónge meine det de ganse welt van häör is.' 'Jao, jao opa, dae tied is veurbiej. Veur zin oette jaore zèstig, dus veur zin zo aad nag neet. Toch wete v'r ouch waat paolhaje is. Veur höbbe ós altied gesjteund en leef en leid gedeild.' Ein sjoon greun gememeleerd keukesjtèl reurde zich. De miketrómmel, besjuut-kóffie-tee- en sók-kerbös ergerde zich greun en gael aan dae aje kas: 'Altied 't zelfde gezeiver, veur höbbe altied good samegewirk en veur zólle d'r alles aan doen óm ouch weer same verkocht te waere. Doe mit dien jeug, ze zin gelökkig neet allemaol 't zelfde.'

't Sjpeelgoed maakde duchtig sjpiktafel. Die ammezeerde zich waal, maakde 'ns ruzing, sjtraevelde zich 'ns mer lagte 't ouch drek weer bije. Dao kóste de grote miense nag get van lere. Allein die beuk die d'r taengeneuver sjtóng haje d'r get las van. Die hele zich wieselik de móndj, pepier is van hoes oet zowiezo gedóljig. Ze trochte zich in zich eiges truuk en ginge verder mit sjtudere óm nag get wiezer te waere. Allein woor det waal 'n bietje lestig want alle lampe wore gedouf. 't Goof hiej geine sjtroum sjnachs en det bietje maonleech waat d'r binnesjeen woor neet zat óm bije te laeze. De beuk zote d'r neet mit, die ginge euverdaag wiejer mit lere en kóste häöre kal den kwiet aan daegene dae ech interesse in häör haaj.

Ich woor intösse meug gewaore en wól nao bèd. Wie ich truuk leep, kwoom ich nag naeve de klómmelderieje, fóddeldinger, höbbedinger of wisselkolleksies, net wiej se 't neume wils. Die sjnaterde en kakelde wiej ein klóch hoonder sónger kop. Det sjtook allemaol de nek oet esof 't zègke wól: 'Koup mich!' Dit greij was nuusjerig, 't róddelde bije 't laeve en veur häör woor leefde altied van kórte doer. 't Woor häör sjietegaal op waem zien vinsterebank

of zienne kas ze sjtóng, es d'r mer get te kalle of te zeen veel. Ze vertèlde doezendje verhaole mer 't meis haaj neet vööl oppe kous. Vööl pelaver, mer wenig versjtandj. Hiej woor ich zo oetgeklasjeerd.

De aaj kes wore 't gans mit mich èns, de ore toetde häör ouch altied van dae sjtómme wazel. Volges häör waas de hêlf van al dae kal ouch nag gelaoge. D'n eine wól neet veur d'n angere óngerdoon en deej zich döks belangrieker veur es det d'r woor. Vööl gesjtiets en nieks dao!

Ich leep euver de trap nao de kassa toe. Dao sjtóng ein glazere vitrien mit get prieziger ser-

vies en anger antieke sjtökke. Ein kóffiekenke van Ingels porselein toepde mit de tuit taenge 't ruutje en zag:

'Es se de volgende keer weer kums, zólle veur 't sjoon vinje es se eers bije ós de deur aopduis. Veur kónne den get baeter heure, noe höbbe veur de hêlf mer mitgekregge. Gelökkig höbbe veur in de loup der jaore get luplaeze geleerd.' Ich belafde 't kenke draan te dinke!

De tilleviezies keke mich óngerhandj de deur oet. Die zjwege wiej 't graaf en loerde nao mich mit duuster oetgesjtreke gezicht. Die haje de pes in det ze nag al gein nachfilms kóste drejje. Ich kós d'r mich neet meer diek óm make en haaj ouch gèn zin meer óm mich te sjtraevele. Ich deej mienne verhaolejas oet en hóng 'm op aan 'ne aje sjmeediezere kapsjtok, dae naeve de deur sjtóng. 't Woor good gewaes en ich troch de deur aanne klink achter mich toe. Net veur ich in sjlaop veel, bedach ich mich det ich gans vergaete woor get te koupe. Effeng, d'r zin erger dinger in 't laeve!

Geur zeet waal, ós Zjwamer dialek is ein kleur- en klankrieke taal die zich heel goed leent óm verhaole te sjrieve, verhaole mit fantezie en ein vluugske humor!

Sjtaon d'r wäörd in die geur neet sjnepak den 't Zjwaams waardeboek bie de handj en zeuk 't op. Höb geur dit neet in eur bezit den is det nag sjteeds te koup bie de Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen en de bookhanjel in Zjwame. Dit unieke waardeboek is ein prónksjtök in eure bokekas, mer ouch ein book wo se mit plezeer in leus en kèns kieke. 't Kos € 30,--.

OORLOGSDAGBOEK CHRISTINA MARIA OP HET ROODT (7)

Ten tijde van de W.O.II woonde Christina op het Roodt in Beesel, Bakheide 11, en toen zij haar dagboek begon te schrijven was ze 22 jaar oud. Ze schreef graag en heeft haar herinneringen geschreven in een schriftje van slecht papier met een potlood, daar er geen inkt meer voorhanden was. Door inkwartiering woonde het gezin in de schuur én de stal van de koe. Daarbij zorgden ze ook nog voor een vijftal onderduikers. De oorlog heeft ze ervaren als een avontuur, er waren geen noemenswaardige moeilijkheden en met de bij hun aanwezige eerlijke Duitse soldaten hadden ze een goed contact. Deze zorgden ervoor dat allen voldoende te eten hadden en alles goed verlopen is voor het hele gezin. 11 Februari 1945 zijn ze geëvacueerd naar de stad Groningen en begin mei 1945 teruggekeerd in Beesel, waar zij een geheel kapot huis aantreffen. Eén broer is helaas overleden door een noodlottig ongeval met een geweer.

10 januari

7 Uur. Nog geen Louis. Kwart na zeven. Marie en ik gaan op stap naar Ouddorp. De sneeuw komt tot de enkels. We hebben het rechte pad bereikt. Daar fluit iemand. We kijken op en er komt een gestalte door de sneeuw aanstrompelen. Zou het ... Ja het is Louis. Maar geen vlees. Hij moet hulp hebben, hij kan niet meer alleen. Wij zeggen dat we naar familie moeten. Marie gaat naar Louis. Ik ga mee terug het vlees halen. Moeilijk lopen recht over het veld. Soms tot de knieën door de sneeuw. Bij Vullers staat de fiets met het vlees. Jongens wat 'n gewicht. We gaan langs het kapelletje. De sneeuw plakt vast aan de fiets, zware tocht. Even uitblazen. Oei, daar fluiten weer granaten. Smerige dingen, altijd loert de dood. Boem kraak, ze slaan een eind verder in. Sneeuw en aarde vliegt omhoog. We gaan verder. Eindelijk thuis. Door de schuur naar binnen, de andere hoeven het niet te weten. Louis gaat weer weg. Ik moet het vlees uit elkaar snijden. De tax komt niet kijken. Hij ruikt niets. Half tien ontbijten. Soldaten brood met stroop en ham of boter met honing. Weer aardappelen schillen, afwassen. Wat breien.

1 Uur eten. Heerlijk kalfsvlees, weer afwassen. Altijd maar granaten. Niet veel buiten. Misselijke soldaten.

11 januari

Rustige nacht. 7 Uur opstaan. Louis om melk. De tax komt om de wasbak. We kunnen niet weg om haver, teveel sneeuw.

8 Uur ontbijten, de tax komt buurten. Hij verkapt zijn naam: Lothar Seidler. Prima. Hij wil vriend worden. Ernst mag niet meer in de kelder komen, ook de andere niet.

12 Uur middageten. De wind draait. De tax komt weer. Gelukkig de kachel kwalmt. Hij is gauw weg. Joep komt weer. Hij krijgt gebakken aardappelen, afwassen in de keuken. Allen eten appels, wij niet.

7 Uur avondeten. Seidler komt buurten. Tien uur slapen.

12 januari

7 Uur opstaan. Geen Louis. Geen asbak. Prachtig buiten. Alles wit van sneeuw. De zon giet haar eerste stralen. Alles lijkt goud maar overal loert de dood. IJzer vliegt rond.

8 Uur ontbijten, aardappelen schillen. Patrijs schoonmaken. Luitenant Hölz heeft ze geschooten.

12 Uur eten. Bonensoep met flink vlees. Verder wat buien. Heerlijk weer buiten. Maar gevaarlijk. Daar komt een soldaat, een vreemde. Hij vraagt om hamer en beitel. Vader geeft het mee. Hij zal terugbrengen. Ook heeft hij graag zijn sokken gestopt. Een nette jongen. Heel anders dan die we in huis hebben. Nog eerst 17 jaar. Arme kerel. Hoelang zal je leven nog duren. De tax heeft niets bemerkt.

4 Uur brood eten. 6 Uur, de jonge soldaat, hij brengt het gereedschap terug. En 4 paar sokken. Hij blijft eten. Gebakken aardappels met pap. Wij gaan jokersen. Hij kent het gauw. Om 9 uur stapt hij op, hij moet naar de baan, dat is ver. Wij begeven ons te rusten voor een zeer angstige nacht.

13 januari

Kwart voor 7. Klop, klop op de kelderdeur. Ja, wie is daar. Louis. Haastig aangekleed. Hij heeft honing en koffiesurogaat. Goede jongen toch. Ondanks het grauwe uniform. Waar de meeste mensen een hekel aan hebben. De tax heeft het geroken. Hij komt zodra Louis weg is weer vragen. Mispunt denkt ieder. Weer gesneeuwd. Op sommige plaatsen is de sneeuw zwart. Daar zijn zopas de granaten ingeslagen.

8 Uur ontbijt, aardappel schillen. Patrijs schoonmaken. Half 1 eten, weer afwassen. Daar komt weer die kleine jongen. Hij vraagt nogmaals om hamer en beitel. Die kan hij hebben. Zijn sokken zijn nog niet klaar. Hij heeft de hele middag tijd, om half 7 eten. Hij eet mee, nog meer stroop als karnemelk. Och dat is niet erg.

Om 9 uur gaan wij naar bed. Hopelijk blijft deze nacht rustig.

14 januari

Zondag. Weer niet naar de kerk. Hoelang zal dat nog duren.

Half 9 ontbijten. Ieder nog een ei en ham en stroop met boter en honing en koffie met suiker. Als het maar nooit slechter wordt als nu. Weer aardappel schillen, afwassen en dan is het Zondag. Joep komt weer maar is een en al ernst. De zon overgiet het hele landschap.

Om 12 uur komt weer de kleine. Hij brengt nog een paar sokken. Hij moet direct weg.

1 Uur eten, weer afwassen voor ons en voor de soldaten. 3 Uur brood eten. 7 Uur eten. Plotseling klop klop aan de schuurdeur, dat is zeker de kleine. Ik ga opendoen. Hij is trots op zichzelf. Hij komt niet met lege handen. Alle zakken vol Sunlight zeep. Wij krijgen 4 stangen, 1 handveger, 1 knot garen, 1 waskaars en nog wat rommel. Hij heeft het gevonden in de Berkenhut. Hij krijgt weer gebakken aardappels. 9 Uur gaat ie weg. Wij gaan weer slapen.

15 januari

7 Uur op, we gaan haver halen. Het weer wordt goed. De sneeuw is hard getrapt. Drie wagens zijn thuis nu nog drie. Hoor wat is dat. Pats kraak kruitdamp en scherven. We zoeken dekking. Vader ligt achter het stro. Met een sprong ben ik achter de andere haverberm. Er volgen nog meer schrapnels, ik roep op Vader er is niks gebeurd. Weer te voorschijn. Hevig gekraak. Weer dekking. Scherven vliegen ons om de oren gelijk een zwerm bijen plat tegen de grond gedrukt wachten we af. Weer opstaan rustig doorwerken.

Half 10 klaar, ontbijten, dat smaakt na zoo'n ochtendreis. Aardappels schillen en dan wat wasen voor ons en voor de luitenant.

1 Uur eten, weer afwassen. Daar is de kleine. Hij is geheel onthutst, hij moet weg. De vorige avond heeft Hölz hem 2 dubbele stukken zeep afgenomen. Het hele regiment moet weg. Hij gaat eerst eten, hij komt nog terug. De tax komt weer vragen wie het is. Hij blijft wat praten maar vertrekt dan weer. Het zeepventje komt afscheid nemen. Het valt hem zwaar en ons ook, hij was zo eigen bij ons, net gelijk een broer.

7 Uur eten. 9 Uur naar bed.

16 januari

7 Uur opstaan. Louis komt om melk. We halen bieten. 9 Uur ontbijten, afwassen, aardappel schillen. Frina komt om melk en brood. De tax hond komt ruiken. 10 Uur, hoor stemmen. Mia Bongaerts en Annie Niessen. Wat kijken die bedrukt. Ze moeten evacueren. Waarheen. De hele Bakheide moet weg. Wij weten niks. De Luitenant en Seidler zijn bij vader. De meisjes zijn helemaal overstuurd, ze zijn bij luitenant Kreizer geweest maar die weet niks, hij kan het niet helpen. Hij is ook bij ons geweest, ook in de kelder, daar komt Vader. De meisjes moeten direct weggaan, er mogen geen vreemden meer

komen. Wij mogen zonder vergunning van hem niet meer van huis. Vreemde soldaten moeten zich eerst melden. Jongens, de toestand wordt steeds erger. 12 Uur eten, geen honger. Het lot der andere zit ons dwars. 4 Uur brood eten. Seidler komt buurten. Hij wil ons wijsmaken dat hij ons heeft geholpen. 7 Uur eten, 9 uur slapen.

17 januari

Wat gaat de tijd snel. Was de rommel maar ten einde. We halen weer haver. 8 Uur ontbijten. Frina komt weer, ze durft niet goed meer. Afwassen, aardappels schillen. Seidler komt buurten. De kachel kwalmt. Hij is gauw weg. 1 Uur eten, afwassen. Kousen stoppen. Vader haalt

een briefje om naar Reuver te gaan. We maken de tassen klaar. 3 Uur brood eten. 7 Uur avondeten, 9 uur bedtijd.

18 januari

Louis klopt. 7 Uur opstaan, melk afmeten. Louis gaat weer weg. De kachel wil niet, alles vol kwalm. 8 Uur de kachel begint. De wind is gedraaid. 9 Uur ontbijt. Seidler moet stukjes aardappel hebben. Afwassen. Een kopje breekt zijn nek. Ze krijgen geen nieuw. 1 Uur eten, aardappels met jus en flink kalfsvlees, weer spinnen op de naaimachine, half drie afwassen soldaten, weer spinnen. 7 Uur eten. Seidler komt buurten, 10 uur slapen.

BELVEND VAN VRUUGER (1)

P. van Buggenum

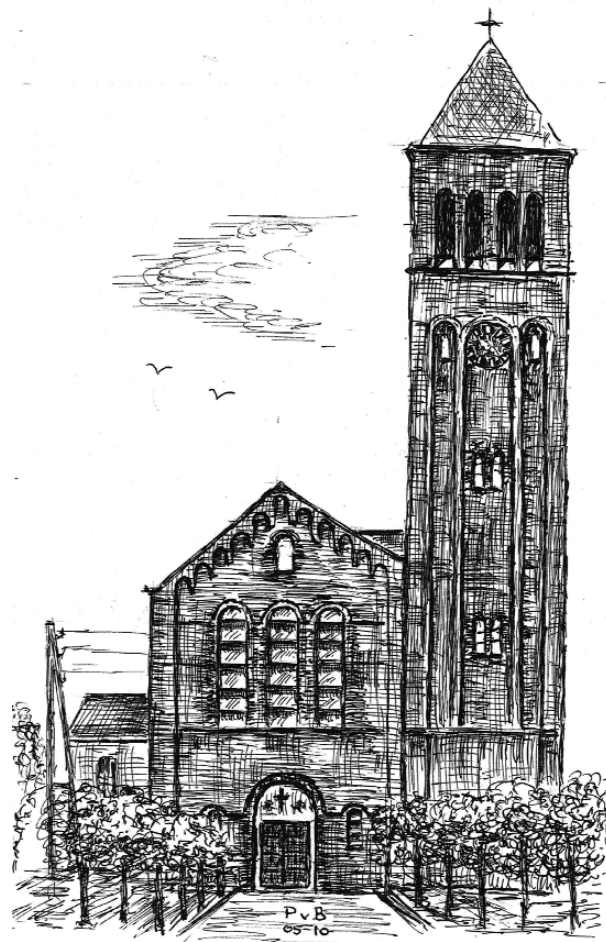
Een korte beschrijving van verdwenen gebouwen in Belfeld met pentekeningen van de auteur.

Een gedeelte van de oude dorpskern van Belfeld, in het begin twintigste eeuw, met links: het Witte Paard en de winkel/café/boerderij van Maassen (Meuske).

Rechts daarvan het latere café Paar en daarachter de Urbanuskerk van vóór 1943. De bomen markeren de Rijksweg Venlo-Roermond.

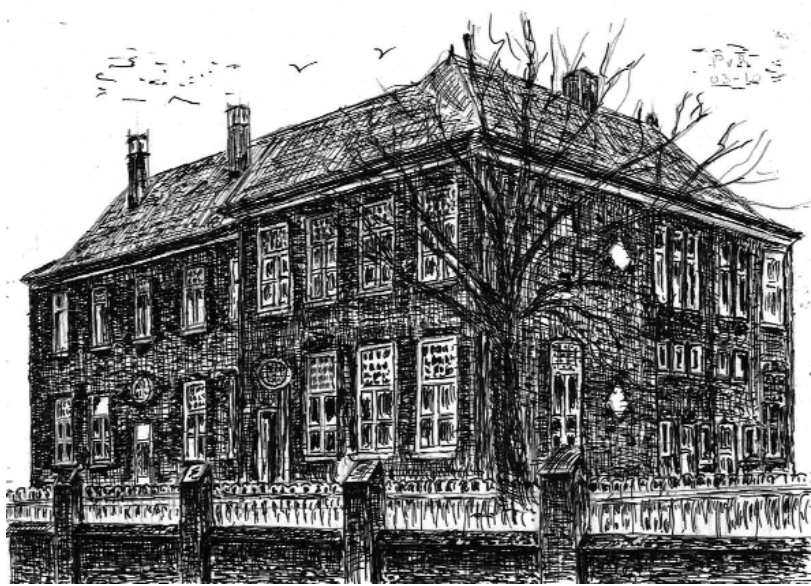
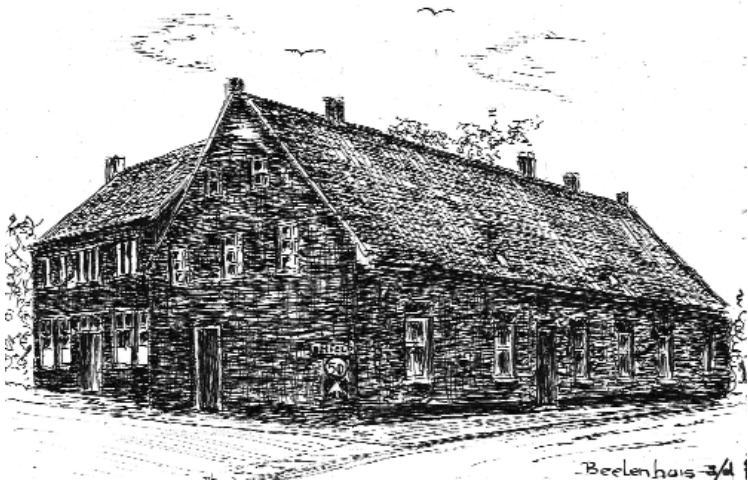
De voorzijde van de Urbanuskerk aan de Maasstraat, gebouwd in 1914 en door oorlogsgeweld verwoest in 1944.

Het Beelenhuis, gelegen aan de Rijksweg in de oude dorpskern, met daarachter het café van Nol Schreurs.

Peter Mathijs Beelen liet dit huis in 1802 herbouwen op de fundamenten van een in 1800 afgebrand woonhuis.

Het Beelenhuis bepaalde niet alleen het dorpsgezicht van Belfeld, maar ook het dorpsgebeuren. In dit gebouw waren het eerste postkantoor, een tabaksfabriek en een jeneverstokerij gevestigd, met uiteraard daaraan verbonden, een herberg. Ook diende het, na de verbetering van de Rijksweg, lange tijd als Tolhuis. Eind 1987 viel het pand onder de slopershamer. De laatste herinnering aan de oude dorpskern verdween uit Belfeld. Jammer!

De Theresiaschool voor meisjes aan de Schoolstraat, afgebroken in 1976.

Het Café van Ben van Hein (Thijssen) 'In de Kromme Hook', een bekend dorpscafé.

